CETATEA UNIVERSITARĂ

O lucrare importantă despre revoluţia lui Horia

Documente şi precizări noui in legătură cu insurecţia populară dela 1784

Cluj, Septembrie

Deşi avem o literatură destul de bogată asupra revoluţiei lui Horia, istoricilor le rămâne totuşi un câmp destul de vast pentru cercetări în taina intimă a faptelor şi fenomenelor dela 1784. Culoarea, precizia amănuntelor, interpretarea datelor şi repunerea întâmplărilor în fondul proporţional al lucrărilor, pot trezi încă multe preocupări omului de ştiinţă.

Cei mai mulţi istorici au umbrit documentele printr'un punct de vedere personal. Dacă am avea preferinţe pentru mistere, ar trebui să credem că Horia a fost un executant al unor enigmatice loji masonice din Viena. Pe ce se bizuie informaţia atât de des întâlnită chiar în literatura noastră? Pe o aserţiune a istoricului maghiar Dominic Teleky. Amănuntele acestuia au fost reluate de Nicolae Densuşeanu şi amplificate succesiv până la legendă.

Deaceea, socotim că studiul asupra răscoalei n'a atins limita finală. Din contră, am putea zice, că abia acum începe sarcina, de a stabili o unitate deplină între fapte şi eroi, între cauze şi efecte, între acţiune şi idei.

O lucrare preţioasă pe linia aceasta aduce d. David Prodan. D-sa este cel mai serios cercetător al generaţiei tinere din Ardeal în materie istorică şi o competinţă cu remarcabile însuşiri ştiinţifice în studiul revoluţiilor. Cartea de care ne ocupăm şi care poartă titlul „Răscoala lui Horia în comitatele Cluj şi Turda", editată de Institutul de istorie naţională din Cluj, îi deschide putinţa de a deveni o autoritate în calificarea sensului luptei dintre iobagi şi statul feudal. Lucrarea spune infinit mai mult decât titlul ei modest.

Vom lăsa pentru altă dată menţionarea documentelor. In cronica de faţă aruncăm o privire asupra materialului care alcătueşte partea introductivă.

D. David Prodan este primul autor ce ne lămureşte cum s'a întipărit răscoala lui Horia în evoluţia istoriografiei. Iată câteva substanţiale precizări.

Cel dintâiu care a scris istoria răscoalei pe baza documentelor colecţionate a fost contele Dominic Teleki. Lucrarea lui e scurtă, insuficient informată, plină de inexactităţi şi lunecări dela litera documentului. Suferă, peste tot, de goluri atât în alegerea isvoarelor, cât şi în reconstituirea faptelor. Adevăratul istoric al răscoalei în literatura maghiară a rămas Szilagyi. El a atins cel mai apreciabil grad de obiectivitate. Mai târziu, odată cu eşirea la suprafaţă a preocupărilor politice, Marczali încadrează răscoala în istoria Ungariei în timpul lui Iosif al II-lea, dându-i cu totul altă înfăţişare. La originile revoluţiei recunoaşte şi el întreita apăsare naţională, socială şi religioasă, dar printre aceste origini îşi reiau locul şi aşa zisele inferiorităţi native ale românilor, invocate de nobilimea lovită. Pe aceeaş linie se menţine şi Jancso Benedek, în istoria sa asupra străduinţelor naţionale ale românilor. E o lucrare alcătuită pentru uzul politic al statului ungar.

In istoriografia săsească, răscoala n'a format obiectul unor preocupări speciale, însă a intrat ca parte integrantă în unele lucrări care cuprind această epocă. Literatura istorică a saşilor se caracterizează în general printr'o atitudine neutră, luând poziţie de mijloc între lucrările româneşti şi cele ungureşti şi mărginindu-se mai mult la expunerea faptelor. O singură lucrare, scurtă, se ocupă de răscoală. E cercetarea d-lui Mihail Auner, care aduce date şi lămuriri asupra efectului răscoalei la Viena şi, peste tot, asupra ecourilor ei în străinătate, demonstrând lipsa de temeiuri documentare ale bănuelilor de amestecuri străine în ea.

Interesul românesc pentru răscoală, începe numai după revoluţia dela 1848. Intâiele semne sunt extrasele lui Bălcescu din ziarele franceze. Pe la 1862 apar primele documente. Papiu Ilarianu publică şi el, tot acum, câteva cronici, documente şi stampe, împreună cu extrasele lui Bălcescu. D. A. Sturdza prezintă în 1877 portretele capilor răscoalei, iar Odobescu ţine în 1878 o conferinţă despre răscoală la Ateneul din Bucureşti.

Cea dintâi istorie a răscoalei rămâne a lui Nicolae Densuşeanu. Până azi, lucrare fundamentală; cea mai întinsă, cea mai larg informată şi cea mai bine scrisă dintre toate lucrările. Unde nu rezistă opera lui, e partea de concepţie, fiind produsul împrejurărilor şi al timpului în care a fost scrisă. Lucrarea apare la 1884, la o sută de ani după răscoală. Poartă deci caracterul unui act comemorativ. E scrisă în plin romantism istoric. când ideile şi sentimentele depăşeau uşor rigorile ştiinţifice. A fost scrisă apoi, într'o perioadă activă a ideei de libertate naţională, când armele morale pentru lupta în curs se căutau mai ales în istorie.

Comemorarea de 150 ani a trezit un nou interes pentru răscoală. D. Ion Lupaş continuă literatura cu o lucrare de popularizare, dar sintetică şi întemeiată pe toate cercetările de până acum; adăogită chiar cu cercetări personale, de arhivă şi la faţa locului. In această nouă formă de prezentare, mai întâi se renunţă la termenul de revoluţie în calificarea mişcării, care nu este decât un abuz de termen încetăţenit de Densuşeanu. Originile răscoalei mai sunt căutate apoi în trecutul îndepărtat. Răscoala nu mai apare ca un fapt singular şi ea se încadrează într'o serie de mişcări politice, religioase şi social-economicee din cuprinsul Imperiului Habsburgilor.

O contribuţie pozitivă aduce şi d. Octavian Beu, editând portretele şi stampele contemporane, multe necunoscute şi printre care unele sunt de o reală valoare documentară.

După cum vedem, d. David Prodan nu se mărgineşte numai la încrustări bibliografice, ci întreprinde o serioasă operă de discernământ întemeiată pe observaţi critice. Tocmai acest lucru defineşte caracterul ştiinţific al lucrării sale.

Şi era absolut necesară o asemenea preocupare, fiindcă nu este lipsit de importanţă a şti prin ce sită s'au cernut documentele şi unde începe valabilitatea concluziilor exprimate.

Dar, cum am spus mai sus, studiul d-lui David Prodan urmăreşte şi încercarea de a studia fenomenul într'un câmp limitat şi puţin cunoscut, analizând întreg materialul documentar accesibil. D-sa şi-a propus să ne prezinte întinderea revoluţiei în judeţele Cluj şi Turda. Despre partea aceasta a lucrării vom vorbi, cum am anunţat, altă dată.

V. M.

Comuna Mărăcineni va fi electrificată

Buzău, 9 Septembrie

In judeţul nostru, datorită spiritului gospodăresc al d-lui colonel Ion Dimulescu, pref. judeţului, s'a stăruit că în limita posibilităţilor financiare a comunelor mai apropiate de oraş, să fie iluminate cu electricitate. S'a stăruit în această privinţă cu atât mai mult cu cât comunele Pogoanele, Nenoiu şi Simileasca se găsesc deja iluminate cu electricitate.

In legătură cu această iniţiativă, suntem informaşi că primăria comunei Mărăcineni, comună aflată la o depărtare numai de câţiva kilometri de oraşul nostru, prin domnul Grama, primarul comunei, a întocmit planurile necesare ca această comună să fie electrificată, curentul electric urmând a fi servit de către societatea comunală de electricitate din oraş, aşa cum este deservită şi comuna Simileasca.

In comunele unde nu se pot realiza electrificări, d. prefect Dimulescu a stăruit şi s'a putut ajunge la realizarea ca toate comunele să fie iluminate cu felinare cu petrol. Paralel cu această importantă realizare, d. prefect a mai făcut ca fiecare comună să aibe la intrare indicatoare cu numele comunei respective, lucrări edilitare lipsite până în prezent.

Deasemeni, pentru ca activitatea edilitară la sate să fie pornită într'un ritm şi mai intens, d. prefect Dimulescu va face, începând cu săptămâna viitoare, inspecţiuni inopinate în toate comunele din judeţ.

Cargobote engleze sub protecţia vaselor de război

Galaţi, 8 Septembrie

Am anntat că consulatul general al Marei Britanii din Galaţi a luat toatte măsurile, în înţelegere cu agenţiile maritime de navigaţie, ca vasele comerciale sub pavilion britanic aflătoare în porturile dunărene, să completeze îndată caricul şi să părăsească porturile respective.

Azi aflăm, că vapoarele aflate în porturile dunărene ca şi cele din porturile din marea Neagră s'au adunat la Istanbul, unde într'un convoi — sub protecţia distrugătoarelor flotei din Mediterana — vor porni spre Anglia.

Vaporul „Danubian" care a încărcat cherestea se află în portul Istanbul de 8 zile şi aştteaptă acolo până va sosi vaporul „Martis", spre a încărca cereale în portul Brăila.

Deasemenea se aşteaptă sosirea Lloydului englez „Incemore', care a descărcat mărfuri în portul Constanţa şi trece apoi în porturile maritime Galaţi şi Brăila.

Vase de război britanice aşteaptă dincolo de portul Istanbul trecerea în convoi a vaselor de comerţ engleze, spre a le lua sub protecţia lor.

Publicul trebue să dea concursul autorităţilor la stăvilirea speculei

Procedeele ilegale ale unora dintre negustorii brăileni

Brăila, 9 Septembrie

Ne-am ocupat în dese rânduri despre felul cum populaţia oraşului nostru e spoliată de negustorii cari nu vor să ţină seama de criza care bântuie şi mai ales de evenimentele de azi şi continuă să urce preţul alimentelor.

In primul rând trebue să menţionăm că orezul s'a ridicat în câteva zile cu mai mult de 10 lei la kg., iar untdelemnul dela 90 lei kg. cântărit, cât se vindea acum o săptămână, preţul lui a ajuns la 120 lei kg.

Deasemeni cafeaua, pastele făinoase, ceaiul, etc., au marcat o urcare de 15-20 la sută.

Unii negustori angrosişti vând alimente la persoane cu stare materială, îndemnându-le să se aprovizioneze cât mai mult, deoarece — spun ei — din cauza evenimentelor critice, nu se va mai aduce marfă.

Aceşti negustori au golit rafturile, iar mărfurile le-au dosit şi când intri în prăvălie ai impresia că nu mai ai ce cumpăra.

Iată un caz, din atâtea altele, de felul cum trustul fabricelor de orez din localitate a urcat vertiginos preţul acestui articol.

Zilele trecute, fraţii Ost, din str. Regală, au făcut o comandă de orez la o fabrică din localitate la preţul de 28 lei kg., dar când s'au dus să ridice marfa li s'a pretins 32 lei kg.

In zadar au protestat aceşti negustori susţinând că sunt clienţi vechi, dar n'au reuşit să readucă la sentimente mai bune pe conducătorii întreprinderii cari nici nu voiau să livreze marfa.

Neavând încotro, fraţii Ost s'au plâns d-lui col. Vasile Atanasiu, prefectul judeţului nostru, care, indignat de acest procedeu, a pus în vedere procuristului fabricei că, dacă nu vinde marfa la preţul stabilit şi aprobat, atunci va sancţiona, drastic, cazul.

Imediat întreprinderea a eliberat orezul care a fost achitat pe loc.

Cum specula se întinde pe zi ce trece, d. Traian Tino, primarul municipiului, a dispus ca în fiecare dimineaţă controlorii respectivi să indice pe placardele expuse în pieţele publice preţul alimentelor.

Totuşi unii negustori nu respectă aceste dispoziţiuni, ci continuă să vândă mărfurile cu un preţ mai ridicat decât cel prevăzut de primărie.

O parte din vină o are şi publicul care nu denunţă autorităţilor pe speculanţi.

Trebue să menţionăm că, nu numai negustorii de coloniale, după cum am arătat mai sus, speculează populaţia, dar şi cei cari vând brânzeturi, măcelarii, zarzavagii secondaţi de precupeţi cari cumpără dela ţărani păsări, ouă, etc., şi le revând consumatorilor cu preţuri exagerate.

Stăvilirea speculei depinde numai de autorităţi cari trebue să ia drastice măsuri şi să aplice sancţiuni severe contravenienţilor, cu atât mai mult cu cât populaţia săracă nu mai poate suporta acest jaf.

Avem toată convingerea că, şefii autorităţilor locale vor face uz de toate mijloacele legale, pentru a pune la locul lor pe spoliatori.

Garda naţională în plasa Arpaş-Făgăraş

Făgăraş, 6 Sept.

După o intensă activitate depusă în organizarea gărzii naţionale în oraşul nostru, acum s'a păşit la organizaţia judeţeană, mai întâi pe plăşi.

Prima întrunire de organizare, s'a ţinut în plasa Arpaşul de Jos.

Au luat parte numeroşi ţărani, femei, intelectuali localnici, notarii, primarii, învăţătorii şi delegaţi a 20 de de comune.

In asistenţă am remarcat pe d-nii advocat Mircea Derlosea, comandantul gărzii naţionale din judeţ, pretor Bozdorovici, advocat Popianoş, dr. Niculici, pretor pensionar Boeriu, Ranga, dr. Boleriu, notarii Steavu, Gabor, Dobrin, Gurlea, Popinaş, Bărbat, Hudoe, Morar, Konerth, Lupşor, Cucu, tSanciu, Crăciun. învăţătorii: Dan, Negruţiu, etc., etc.

Adunarea a fost deschisă printr'un serviciu divin, oficiat de un sobor de 5 preoţi: Giurca, Sasu, Budoc, Bogdan şi Dobrin.

Publicul a trecut în sala „Transilvania", unde părintele *Dobrin* a vorbit despre Patrie şi Rege.

D. pretor *Bozdarevici*, a arătat rezultatele Constituţiei noui, a legii administrative şi bunele raporturi dintre organele administrative şi cetăţeni, ca urmare a acestor legi, ce se poate mulţumi M. S. Regele Carol II şi sfetnicului Său, d-lui prim-ministru Armand Călinescu.

D. avocat *Mircea Derlosea*, comandantul gărzii naţionale din judeţ, după ce arată importanţa credinţei în toate timpurile la români, face o paralelă între vechiul regim şi între noul regim unificator de neam, care dă posibilitatea fiecăruia să activeze ca român pentru Naţiune. în care scop s'a format singurul partid: Frontul Renaşterii Naţionale cu garda naţională ca organ auxiliar, al căror rod şi organizare o explică pe larg.

Declară de înfiinţată garda naţională a plăşii Arpaşul de Jos şi prezintă de comandant al plăşii şi d. Gh. Boleriu, învăţător, căpitan de rezervă, fost comandant al gărzii naţionale în 1918.

Aduce mulţumiri regimului. care a ţinut să dea judeţului un bun gospodar, în persoana prefectului de judeţ d. colonel Mircea Papadopol, ce a întronat aci linişte, administraţie cinstită şi omenie.

Adunarea s'a terminat, întreaga asistenţă întonând Imnul Regal.

—oXo❖oXo—

ULTIMELE ŞTIRI DIN STRAINATATE

LINIILE DE APĂRARE FRANCEZĂ ŞI GERMANĂ

Frontiera franco-germană între Luxemburg şi Elveţia. Cititorii pot urmări situaţia după indicaţiile telegramei care însoţeşte harta

Paris, 8 (Rador). — Agenţia „Havas" comunică:

„Pe front activitate marcată de o parte şi de alta".

Comunicatele franceze tind să bată recordul laconismului şi lasă comentariilor o singură posibilitate de a situa regiunile în care armatele sunt în contact de patru zile. Regiuni cunoscute, decoruri celebre: nu sunt două luni de când Germania oferea în cinematografele din întreaga lume aspecte ale liniei Siegfried. Cât despre linia Maginot, ea a servit drept model pentru toate fortificaţiile militare care au mai fost construite de vreo zece ani. Linia Siegfried dă acum o replică grăbită liniei Maginot.

Şi una şi alta merg pe amândouă părţile Rinului mai întâi ca două paralele; la vărsarea în Rin a afluentului Lauter, cele două linii se despart. Linia Maginot continuă să urmeze frontiera franceză, în timp ce linia Siegfried se îndepărtează anume, fără totuşi să urmeze cursul Rinului, frontieră naturală şi apărare naturală. Mişcarea liniei Maginot desemnează un unghi drept. Unghiul liniei Siegfried este puţin obtuz.

In felul acesta, cele două linii de apărare şi eventual baze de ofensive, se divid în două părţi bine distincte:

1) Valea Rinului formează o frontieră orientală în direcţie generală sud-nord, pe o distanţă de mai bine de 170 km. dela Basel, în Elveţia, până la confluenţa râului Lauter.

2) Regiunea dintre Rin şi Moselle, unde frontiera convenţională străbate un teren variat în direcţia generală est-vest, pe mai bine de 180 km.

La vest de Moselle începe marele ducat de Luxemburg, care este neutru.

Primele operaţiuni de război se desfăşoară deci în interiorul unui unghi ale cărei laturi se întind pe 350 km. şi al cărui vârf pare să fie format de confluentul Rinului, Lauter, la 15 km. de oraşul german Karlsruhe. Frontul Rinului este marcat de o parte de câmpia Alsaciei, largă de aproximativ 60 km. şi dominată de dealuri în pantă lină, acoperite cu faimoasele vii ale Alsaciei; mai spre nord, câmpia este dominată de masivele păduroase ale Vosgilor şi de „ballons" — munţi cu vârful rotunjit. De cealaltă parte, valea Rinului urcă deasemeni până la masivul muntos al Pădurii Negre.

De ambele părţi, oraşele, în afară de Strasbourg, s'au îndepărtat de malurile fluviului, care, întretăiate de păduri şi hucegauri, mai ales de partea franceză, acoperă vederea. Podurile sunt rare şi fluviul este lat. De altfel podurile vor fi aruncate în aer îndată ce se va da alarma. In Alsacia, unde câmpia este bogată şi fertilă, se află numeroase oraşele, târguri şi sate; Mulhouse este la 15 km. de Rin; Colmar este şi mai îndepărtat de fluviu, iar Strasbourg are un port fluvial pe Rin, situat chiar în faţa oraşului german Kehl.

Câmpia alsaciană este legată de restul Franţei, peste munţii Vosgi, printr'o excelentă reţea de şosele şi căi ferate, care trec sub tuneluri adânci. Populaţia a fost evacuată încă dela începutul crizei.

In faţă, câmpia germană este cu mult mai strânsă între Pădurea Neagră şi Rin, cu oraşele Borrach, în faţa Beselului, Friburg, în faţa Colmarului, Lahr, Offenburg, faimoasa staţiune termală Baden Baden şi Hastatt, la 25 km. sud de Karlsruhe, capitala ţării Badenului. Regiunea este străbătută dela sud la nord de şosele şi de o cale ferată ce se află acum sub controlul tunurilor franceze.

Cursul Rinului a fost prevăzut cu lucrări construite în apropiere de maluri şi care sunt un fel de bastioane înaintate ale liniilor fortificate. Lucrările acestea sunt puţin îngropate în pământ, din motive de ordin geologic. Apa Rinului continuă să circule printre straturile de pietre la o adâncime de numai 6 metri.

„Blocurile" betonate din partea franceză sunt prevăzute cu numeroase arme automate. Cele carl bat din flancuri interzic trecerea fluviului pentru remorchere şi şlepuri chiar blindate. In partea germană acelaşi dispozitiv, dar graba cu care s'a făcut construcţia s'a tradus prin greşeli de zidire şi prin alte erori puse în evidenţă iarna trecută prin creşterea neaşteptată a fluviului. Numeroase blockhausuri au fost înundate înainte ca betonul să se fi uscat, iar pionierii au trebuit să procedeze la distrugerea lucrărilor cu ajutorul dinamitei. Ele au fost înlocuite prin noui lucrări, al căror beton proaspăt se înfăţişează ostentativ în faţa malului francez.

Malul german este de altfel mai jos decât malul francez.

Incepând dela râul Lauter, confluent al Rinului, linia Maginot şi linia Siegfried se despart. Prima urmează riguros frontiera. Cea de a doua se depărtează de la Boesterberg. Focurile de poziţie ale avioanelor erau vizibile, dar ele au fost stinse imediat apoi. Aparatele sburau la o mare înălţime.

Pe deasupra insulelor din nordul provinciei Groningen a fost văzut un avion străin, sburând la 200-400 m. altitudine, dela vest spre est.

Avioane străine deasupra teritoriului olandez

Bruxelles, 8 (Rador). — Corespondentul din Amsterdam al agenţiei „Havas" anunţă:

Din diferite puncte s'au semnalat astăseară avioane străine pe deasupra teritoriului olandez.

La ora 21.35, două avioane străine au sburat pe deasupra aerodromului militar de

Regele Belgiei in inspecţie la frontiera dinspre Franţa

Bruxelles, 8 (Rador). — Continuându-şi călătoria de inspecţie pe frontieră, Regele Leopold a sosit Joi seară în apropiere de frontiera dinspre Franţa.

Vineri dimineaţă, însoţit de statul major, Regele a inspectat frontiera dinspre Luxemburg.

Preşedintele Roosevelt a proclamat situaţia extraordinară pentru Statele-Unite

Washington, 8 (Rador).— Preşedintele Roosevelt a proclamat pentru Statele Unite situaţia extraordinară, spre a menţine şi întări proclamarea legii neutralităţii, păstrând apărarea naţională la limitele din timp de pace.

Proclamaţia autorizează sporirea imediată a personalului armatei, marinei şi gărzii naţionale; ea prevede evacuarea refugiaţilor americani din Europa; deasemeni, ea autorizează sporirea personalului serviciilor de investigaţie în materie de spionaj şi sabotaj.

Statele-Unite aplică legea neutralităţii faţă de Africa de Sud

Washington, 8 (Rador). — Preşedintele Roosevelt a proclamat aplicarea legii neutralităţii faţă de Africa de Sud.

In clipa de faţă se redactează proclamaţia privitoare la Canada, dar se aşteaptă hotărirea finală a Parlamentului din Ottawa, faţă de actualul conflict.

PARLAMENTARI AMERICANI CONTRA MODIFICARII LEGII NEUTRALITATII

New York, 8 (Rador). — Corespondentul agenţiei „Stefani" transmite:

D-nii Woodrow şi Coffee, membri ai Parlamentului american, care au asistat la conferinţa dela Oslo, s'au declarat ostili unei reforme a legii neutralităţii, deoarece, după părerea lor, o asemenea reformă ar putea atrage mai lesne Statele Unite într'un război.

Anglia desminte svonurile de incetarea ostilităţilor dacă Polonia va fi cucerită

Tokio, 8 (Rador). — Ambasada britanică la Tokio comunică:

„Ambsadorul Marei Britanii a fost însărcinat de guvernul britanic să desmintă formal svonurile care pretind că Anglia ar consimţi la încetarea ostilităţilor în cazul când Polonia ar fi cucerită.

Dacă Polonia ar fi cucerită — ceeace nu este deloc sigur — acest fapt n'ar face decât să întărească hotărirea Angliei de a distruge hitlerismul".

UN ZIAR ELVEŢIAN ANUNŢA CA GERMANIA AR VOI SA CONSTITUE UN NOU GUVERN IN POLONIA

Berna, 8 (Rador). — Ziarul „Bund", anunţă din Geneva că în cercurile Societăţii Naţiunilor se atribuie germanilor intenţia de a determina în partea din Polonia ocupată constituirea unui guvern pe care Reichul l-ar recunoaşte şi cu care ar putea semna eventual pacea.

Acest guvern polonez creiat sub egida Germaniei va invoca desigur tradiţia mareşalului Pilsudski. Onorurile militare date la mormântul mareşalului Pilsudski de către germani sunt o indicaţie în această ordine de idei.

*

Budapesta, 8 (Rador). — **Presa ungară, care reproduce pe larg informaţiile germane, scoate în evidenţă faptul că onorurile date de germani la mormântul mareşalului Pilsudski par a da a înţelege că singurul mare om de stat polonez a fost Pilsudski.**

Pentru ziarele ungare acest fapt constitue „un mesagiu către polonezi prin care sunt lăsaţi să întrevadă posibilitatea unui compromis".

MINORITAŢILE NAŢIONALE ALATURI DE GUVERNUL POLON

Amsterdam, 8 (Rador).—Corespondentul din Varşovia al ziarului „Telegraaf" scrie că spiritul minorităţilor naţionale din Polonia este în deplin acord cu acela al populaţiei polone propriu zise.

Evreii — adaogă corespondentul — luptă alături de poloni cu energia disperării, iar ukrainenii îşi fac datoria cu miile în rândurile armatei polone.

Atitudinea Mexicului

Declaraţiile d-lui Ramon Beteta în numele preşedintelui Cardenas

Mexico, 8 (Rador). — **In cursul banchetului oferit de parlamentari preşedintelui Cardenas, d. Ramon Beteta, vorbind în numele preşedintelui Republicei, a declarat:**

„Mexicul are intenţia să exporte materii prime în ţările aflate în luptă, care merită simpatiile Mexicului, şi aceasta datorită faptului că Mexicul nu poate să rămână indiferent atunci când în această luptă este în joc soarta omenirii".

Declaraţia a produs o profundă impresie, scrie corespondentul agenţiei „Havas", care transmite ştirea, deoarece confirmă intenţia exprimată de preşedintele Cardenas în toate ocaziile, anume că „Mexicul va fi favorabil democraţiilor".

Aceste declaraţii capătă o deosebită valoare, termină corespondentul agenţiei „Havas", întrucât ele sunt făcute mai înainte de întrunirea conferinţei dela Panama, în care se va discuta atitudinea puterilor americane faţă de războiul din Europa.

Presa engleză comentează discursul d-lui Chamberlain

Londra, 8 (Rador). — *Presa londoneză de Vineri dimineaţă comentează în termeni călduroşi discursul pronunţat de d. Chamberlain în Camera Comunelor, scoţând în evidenţă faptul că Marea Britanie, dominionurile şi aliaţii sunt hotăriţi să lupte până la victorie pentru cauza lor justă.*

Ziarele exprimă părerea că eventualele propuneri de pace ale cancelarului Hitler nu ar putea să constitue decât o nouă încercare menită să dea naţional-socialismului răgazul necesar pentru a putea pune la cale noui agresiuuni.

Corespondentul diplomatic al ziarului „Times" scrie: „Când este vorba să rezistăm împotriva agresiunii, războiul este indivizibil. Nu poate fi vorba acum de două războaie, aşa cum pretind germanii. Nu există decât un singur război, dus pe două fronturi. Armatele engleză şi franceză îşi desfăşoară acum forţele lor pe frontul de vest. Ostilităţile nu vor înceta decât atunci când regimul din Germania va fi răsturnat şi Polonia îşi va fi redobândit toate teritoriile şi drepturile sale".

„Times", în articolul de fond, declară: „Marea Britanie şi Franţa sunt unanime în convingerea că luptă pentru cea mai dreaptă cauză. Poporul britanic nu poate să prospere decât în libertate. Numai atunci când tirania va fi înfrântă va putea fi vorba de armistiţiu".

„Manchester Guardian" scrie sub semnătura redactorului său diplomatic: „Este evident că Germania urmăreşte în primul rând eliminarea Poloniei pentru a se întoarce apoi spre puterile occidentale şi alte ţări din Europa centrală".

Ziarul aduce omagii disciplinei, curajului şi forţei de rezistenţă a infanteriei poloneze. Numărul prizonierilor, cari ar fi căzut în mâinile germanilor, nu pare să fie prea important, adaugă ziarul.

In continuare MANCHESTER GUARDIAN exprimă părerea că Polonia îşi va redobândi toate teritoriile pierdute dacă pe frontul dela vest soarta armelor va fi defavorabilă Germaniei.

Daily Herlad declară: „Suntem mândri de hotărârea noastră. Suntem decişi să ducem războiul până la victorie. Nu cunoaştem nici pasiunea, nici ura. Luptăm pentru libertatea spiritului uman, împotriva tiraniei şi ambiţiunilor fără limită".

Agenţia „D.N.B." afirmă că s'ar fi produs o nouă violare a neutralităţii Danemarcei

Copenhaga, 8 (Rador).— Corespondentul agenţiei „D. N. B." transmite următoarele:

Aflăm, în legătură cu noua violare a neutralităţii Danemarcei de către aviaţia britanică, cele ce urmează:

Au fost găsite pamflete de propagandă în numeroase locuri la frontiera germano-daneză.

S'a putut stabili până acum că aceste pamflete au fost aruncate Vineri dimineaţa, între orele 2 şi 4, de unul sau mai multe avioane britanice, asupra mai multor oraşe şi sate.

Dat fiind că englezii se vor scuza desigur faţă de Danemarca, declarând că avioanele britanice se rătăciseră şi vor invoca în susţinerea acestei teze argumentul că din textul pamfletelor rezultă că ele erau adresate Germaniei şi nu Danemarcei, cercurile competente daneze constată:

1) După bombardamentul englez asupra localităţii Esbjerg, ambasadorul Angliei a vorbit, cu prilejul vizitei sale de scuze la ministerul de externe danez, despre instrucţiuni exacte şi riguroase ce s'ar fi dat armatei aeriene britanice pentru respectarea neutralităţii daneze.

2) După acest demers au fost instalate la Esbjerg semne de neutralitate a căror vizibilitate a fost dovedită.

Or, printre localităţile asupra cărora au fost aruncate azi dimineaţă pamflete engleze de propagandă este şi localitatea Esbjerg.

Ştiri contradictorii

Amsterdam, 8 (Rador). — Corespondentul agenţiei „Havas" transmite:

Se anunţă că porturile germane de pe Rin au primit ordin să nu mai livreze cărbuni Olandei şi să recheme şlepurile plecate spre Olanda. Astfel, cinci vase germane care faç transport de cărbuni pe Rin au fost oprite la Emmerich, lângă frontiera Olandei.

Ziarul „Algemein Handelsblad" anunţă că Berlinul ar fi revenit în ultimul moment asupra acestei dispoziţii, îngăduind să se continue, în marginile posibilităţilor, livrările de cărbuni şi de îngrăşăminte către Olanda. Ziarul citat adaugă că Germania nu va putea obţine dela Olanda anumite mărfuri alimentare de care are nevoe decât cu condiţia de a exporta în Olanda mărfuri corespunzătoare.